

Članu _____

PREDMET : Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza

U Službenom listu CG br. 28/14 upravo je objavljen Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza.

Odnosni zakon stupa na snagu sa 12.07.2014.godine.

Sadržaj odnosnog pravilnika, cijenimo, ne bi trebalo da promakne Vašoj pažnji.

Samatralni smo oportunistički saopštiti kako slijedi :

I. PRETHODNE NAPOMENE

1. Višestruki su razlozi za donošenje ovog zakona. Crnogorski privredni ambijent već duže vrijeme karakteriše nelikvidnost i nesolventnost privrednih društava i preduzetnika. Ne samo kao posledica finansijske nediscipline u zasnovanim poslovnim transakcijama već i kao odraz ekonomske krize na širem planu – van granica Crne Gore.
2. Relativno visok stepen blokiranih žiro računa koji se mjesečno objavljuju od strane CBCG potvrđuju određenu koncentraciju dugova kod manjeg broja "najvećih dužnika", ali nesumnjivo ukazuju na svu aktuelnost stanja privrednih aktivnosti u Crnoj Gori.
3. Ovaj zakon, kao zakon borbe protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, osnovano je očekivati da bude izazov za promjenu stanja koja ishoduju :
 - Poboljšanje likvidnosti privrednih aktera, a time i povećanja brzine opticaja novca;
 - Eliminisanja ustavne prakse "besplatnog kreditiranja" pojedinih privrednih aktera od strane dobavljača;
 - Onemogućavanje ucjena dobavljača od strane pojedinih privrednih aktera posebno onih koji imaju attribute malih i srednjih privrednih društava i preduzetnika;
 - Podsticanje konkurentnosti privrede i sprečavanje prestanka rada privrednih subjekata odnosno preduzetnika i usled problema naplate potraživanja nastalih metodom prisiljavanja na nerazumno duge rokove plaćanja;
 - Obeshrabljivanje kašnjenja u plaćanju.

II. KRATAK PREGLED SADRŽAJA

Zakonom se daju određene pojmovne definicije kao što su :

1. Komercijalne transakcije (ugovorene transakcije) između privrednih subjekata ili javnog sektora i privrednih subjekata, a koje se odnose na isporuku roba i/ili pružanje usluga uz naknadu, uključiv investicione(građevinske radove).
2. Javni sektor koji obuhvata direktne i indirektne korisnike budžetskih sredstava u smislu Zakona kojim se uređuje budžetski sistem.
3. Privredni subjekat (privredno društvo i preduzetnik osnovan u skladu sa Zakonom o privrednim društvima odnosno javno preduzeće osnovano u skladu sa posebnim zakonom).
4. Novčana obaveza (iznos ugovorene naknade za isporuku dobara i/ili pružanje usluga navedenoj fakturi ili drugom jednako vrijednom dokumentu, uključiv direktne troškove naknade - porezi, carine, takse i druge dažbine).
5. Neblagovremeno izmirena novčana obaveza (obaveza privrednog društva odnosno javnog sektora koja nije isplaćena privrednom subjektu u ugovorenom ili zakonom predviđenom roku).
6. Kamata za neblagovremeno izmireno novčanu obavezu (kamata na novčanu obavezu koja nije plaćena ugovoreno ili zakonom predviđenom roku, a u visini utvrđenoj zakonom kojim se uređuje zakonska kamata).

Rokovi za izmirenje novčanih obaveza između privrednih subjekata :

1. Taj rok iznosi 30 dana od dana nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa.
2. Dužničko povjerilački odnos nastaje danom prijema robe, izvršenja usluge odnosno danom prijema ili ovjere drugih dokumenata koja prate promet roba i izvršenja usluga.
3. Rok ispunjenja obaveze ne može biti duži od 60 dana, a izuzetno za malo pravno lice (privredno društvo koje ima manje od pedeset zaposlenih i godišnji promet, odnosno godišnji bilans stanja koji ne prelazi 10 miliona €). Može biti i do 90 dana pod uslovom da nije riječ o malom pravnom licu koje je povezano sa srednjim ili velikim pravnim licem u smislu zakona kojim se uređuju privredna društva.
4. Ako ugovorom između privrednih subjekata nije ugovoren rok za izmirenje novčanih obaveza, dužnik je dužan, bez prethodne obaveze, izmiriti novčanu obavezu u roku od 30 dana, a rok za izmirenje počinje da teče :
 - od dana kada je dužnik primio fakturu, odnosno drugi zahtjev za plaćanje od povjerioca koji je ispunio svoju ugovornu obavezu.
 - dana kada je povjerilac ispunio svoju obavezu.

- dana isteka roka za pregled predmeta obaveze, ako je za takav pregled određen rok.

Rokovi za izmirenje novčanih obaveza između javnog sektora i privrednih subjekata:

1. Taj rok iznosi 30 dana od dana nastanka dužničko-povjerilačkog odnosa, a ugovorom je moguće utvrditi i drugačiji rok ispunjenja, ali on ne može biti duži od 60 dana.
2. Ako ugovorom između javnog sektora i privrednih subjekata nije ugovoren rok za izmirenje privrednih obaveza, dužnik je dužan, bez prethodne opomene, izmiriti novčanu obavezu, u roku od 30 dana, a izuzetno u slučaju kada je dužnik Fond za zdravstveno osiguranje, odnosno korisnik sredstava tog fonda, može se predvidjeti i duži rok izmirenja, ali ne duži od 90 dana.

Posljedice kašnjenja u ispunjavanju novčane obaveze:

1. Ako dužnik zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze, duguje povjeriocu, bez ikakve opomene, pored glavnice i kamatu, pod uslovom da je povjerilac ispunio svoje ugovorne i zakonske obaveze.
2. Stopa zatezних kamata za kašnjenje za plaćanjem, jednaka je stopi zatezne kamate koja se utvrđuje u skladu sa posebnim zakonom. (Zakon o visini stope zatezne kamate – Sl. List CG br.83/09).
3. U poslovnim transakcijama između preduzetnika moguće je dogovoriti drugu stopu kamata za kašnjenje sa plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata utvrđenih posebnim zakonom.
4. Ako su kamate ugovorene ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje sa plaćanjem.

Posebna naknada za troškove prouzrokovane povjeriocu dužnikovim zakašnjenjem sa ispunjenjem novčane obaveza u poslovnim transakcijama

1. Ako dužnik zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze, povjerilac ima pravo, bez ikakve opomene, na posebnu naknadu u iznosu od 50€ na svaku poslovnu transakciju u kojoj nije ispoštovan rok izmirenja, u skladu sa ovim zakonom.
2. Pravo na posebnu naknadu iz tč.1 povjerilac ima bez obzira da li je pretrpio štetu zbog dužnikovog kašnjenja.

Ništavost pojedinih odredaba ugovora

1. Ništava je odredba ugovora između privrednih subjekata ili odredba ugovora između javnog sektora i privrednih subjekata, činidba ili praksa kojom se isključuje, ograničava ili uslovljava pravo povjerioca na kamate za kašnjenje sa plaćanjem ili pravo povjerilaca na posebnu naknadu u iznosu od 50€ na svaku poslovnu transakciju povodom nepoštovanja rokova izmirenja.
2. Ništava je i odredba ugovora gdje su ugovorni partneri subjekti navedeni tč.1 ako se istom određuje datum prijema računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu mimo ugovorenog roka plaćanja.

3. Ništava je odredba ugovora između privrednih subjekata – malih pravnih lica, kojem je ugovoren rok ispunjenja novčane obaveze duži od 90 dana, kao i doredba ugovora između privrednih subjekata i javnog sektora u kojem je javni sektor dužnik novčane obaveze kojem je ugovoren rok ispunjenja obaveza duži od 60 dana, odnosno 90 dana (kada je dužnik Fond za zdravstveno osiguranje, ili korisnik sredstava tog fonda).
4. Ništava je odredba ugovora između privrednog subjekta i javnog sektora u kojima je javni sektor dužnik ali ugovoreni rok ispunjenja novačane obaveze duži od 30 dana, ako to nije objektivno opravdano posebnim značajem i prirodom ugovora.
5. Ništava je odredba ugovora između privrednih subjekata kojom je ugovoren:
 - rok ispunjenja novačane obaveze duži od 60 dana, ako nije u pitanju malo pravno lice, odnosno ako se takvom odredbom narušava dobra praksa, odnosno načelo savjesnosti i poštenja i čini očigledna neravnopravnost u pravima i obavezama ugovorenih strana na štetu povjerioca novčane obaveze
 - rok za pregled predmeta obaveze duži od 30 dana
 - odredba ugovora između privrednih subjekata i javnog sektora, u kojima je javni sektor dužnik novčane obaveze, kojem je ugovoren rok ispunjenja te obaveze duži od 30 dana što je suprotno trgovačkim običajima i prirodom predmeta obaveze, odnosno suprotno načelu savjestnosti i poštenja, te time prouzrokovana očigledna neravnopravnost ugovorenih strana na štetu povjerioca novčane obaveze
 - odredba ugovora između privrednih subjekata i javnog sektora kada je javni sektor dužnik novčane obaveze, a ugovorena je drugačija kamatne stope od stope zakonskih kamata na kašnjenje sa plaćanjem

Obročna otplata

Ako se u poslovnim transakcijama između privrednih subjekata, te privrednih subjekata i javnog sektora, u kojima je javni sektor dužnik novačane obaveze, ugovori obročna otplata primjenjuju se odredbe zakona koje se odnose na posljedice kašnjanja u ispunjenju novačane obaveze, na svaki obrok posebno.

Nadzor

Vrši organ uprave nadlažen za poslove utvrđivanja, naplate i kontrole poreza.

Izvršenje dospjelih novčanih obaveza

Sa danom 12.07.2014.godine odgovorna lica u javnom sektoru i privrednim subjektima dužna su da popišu dospjele neizmirene obaveze, da u roku od 90 dana izrade plan njihovog izmirenja i dostave ga organu nadlaženom za poslove utvrđivanja, naplate i kontrole poreza.

Kaznene odredbe

Za pravno lice je propisana novčana kazna u iznosu od 1 000 do 10 000€ za prekršaje neizmirenja novčanih obaveza u roku od 30 dana od dana nastanka dužničko-povjerilačkih odnosa, odnosno 60 dana.

Za odnosni prekršaj propisana je i prekršajna kazna za odgovorno lice u pravnom licu u iznosu do 500 do 2 000€.

Zastarjelost

Na zastarjelost potraživanja novčanih obaveza iz ovog zakona primjenjuju se odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Prelazne i završne obaveze

1. Do 13.08.2014.godine donijeće se podzakonski akt o načinu i postupku vršenja kontrole organa uprave u povodu primjene ovog zakona.
2. Zakon se primjenjuje na ugovorne odnose koji su zaključeni nakon stupanja na snagu ovog zakona (12.07.2014.godine).

III. ZAKLJUČNA NAPOMENA

Radi podsjećanja, čini se, ne treba izgubiti iz vida ni odredbe:

- Zakon o sprečavanju nelegalnog poslovanja (Sl. List CG br.29/13), a naročito čl.11
- Zakon o finansijskom obezbjeđenju (Sl. List CG br.44/12), a naročito čl.14

PRIPREMIO

Branislav Begović, dipl.pravnik